

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.051
Державного торговельно-економічного
університету
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19

ВІДГУК

**офіційного опонента д.е.н., професора Гросул Вікторії Анатоліївни
на дисертаційну роботу Лой Анни Володимирівни
на тему «Розвиток економічного потенціалу підприємства торгівлі»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 – Економіка**

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Актуальність теми «Розвиток економічного потенціалу підприємства торгівлі» очевидна, оскільки торгівля залишається однією з ключових сфер економічної діяльності в багатьох країнах. Її вплив на глобальну та регіональну економіку, зайнятість, інновації та соціокультурні аспекти надалі залишається суттєвим.

Підприємства торгівлі забезпечують обіг товарів і послуг, розширюють ринки виробництва і споживачів, сприяють зростанню ВВП, створюють робочі місця. У цьому контексті розуміння та вивчення економічного потенціалу торговельних підприємств стає надзвичайно актуальним завданням. Висвітлення актуальних аспектів та проблем розвитку галузі допоможе покращити стратегії підприємств, зробити їх більш конкурентоспроможними та стимулювати інновації.

Крім того, через глобалізацію та технологічні зміни торгівля стає складним економічним процесом, який потребує адаптації до нових умов та викликів. Сучасні підприємства мають бути готові змінювати та оптимізувати свою діяльність. Дослідження, присвячені розвитку економічного потенціалу підприємств торгівлі, можуть надати важливу інформацію для покращення стратегій та прийняття управлінських рішень.

Таким чином, тема є актуальною, оскільки вона відображає реалії, вимагає глибокого розуміння та дослідження для забезпечення стійкого розвитку підприємств торгівлі та сприяння економічному зростанню в цілому.

Дисертація Лой А.В. виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри економіки та фінансів підприємства Державного торговельно-

економічного університету «Управління інноваційним розвитком підприємства торгівлі» (номер державної реєстрації – 0120U100265) та «Оцінка соціально-економічного потенціалу підприємства» (№ 733/20, номер державної реєстрації – 0121U114374, замовник – Фермерське господарство «Сенів Василь Онуфрійович»).

В межах зазначених тем, Лой А.В. здійснено аналіз основних підходів до визначення сутності економічного потенціалу та його структурних елементів; удосконалено методику експрес-діагностики соціально-економічного потенціалу підприємства, а також аналіз напрямів використання капітальних інвестицій підприємств торгівлі України з розподілом на великі, середні та малі та визначено основні тенденції інноваційного розвитку підприємств торгівлі України; виділено основні види компетенцій притаманні інноваційному розвитку підприємств торгівлі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації, які представлені у дисертації Лой А.В., є достатньо обґрунтованими, що підтверджується опрацюванням значної кількості праць вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, використанням великого обсягу статистичної інформації за напрямом дослідження, належною апробацією результатів дослідження.

Опрацьовано значну кількість літературних джерел вітчизняних і зарубіжних вчених, здійснено їх аналіз та запропоновано власні підходи до трактування економічних категорій, що стосуються економічного потенціалу підприємства.

Дисертаційна робота характеризується науковою глибиною та логічністю. Лой А.В. володіє ґрунтовними знаннями предмета дослідження, а також методології досліджень. Основні положення, висновки та рекомендації теоретичного та практичного характеру є обґрунтованими та достовірними. Результатом проведеного наукового дослідження є досягнення визначеної мети шляхом виконання поставлених дисертанткою завдань, про що свідчать висновки до кожного розділу та дисертації загалом.

Достовірність дисертації підтверджується документами про впровадження у діяльність підприємств торгівлі, освітній процес, а також опублікованими працями та апробацією результатів наукового дослідження на міжнародних конференціях.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в розробці теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем розвитку економічного потенціалу підприємства торгівлі.

При цьому удосконалено зміст поняття «економічний потенціал підприємства», систематизацію видових характеристик економічного потенціалу, методичні підходи до етапізації економічного потенціалу підприємства, методичні підходи до оцінювання та прогнозування економічного потенціалу підприємства торгівлі, а також наукові підходи до визначення економічних компетентностей підприємства торгівлі в процесі розвитку економічного потенціалу, що дозволяє що дозволяє підприємству торгівлі комплексно оцінювати свої можливості, враховувати взаємозв'язки та вплив різних компонентів на рівень розвитку економічного потенціалу, швидко реагувати на зміни та визначати напрями розвитку.

Також набули подальшого розвитку систематизація засад класифікації економічного потенціалу підприємства торгівлі, та структуризація факторів розвитку економічного потенціалу залежно від рівня прояву, що дає можливість підприємству ідентифікувати ступінь впливу зовнішнього середовища та оптимізувати взаємодію із постачальниками та клієнтами.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Наукові розробки мають практичну цінність та доведені до практичного використання, про що свідчать довідки про впровадження рекомендацій автора в практичну діяльність підприємств, зокрема, ФГ «Сенів Василь Онуфрійович» (довідка №2 від 31.12.2021), ФОП Щетінін Микита Олексійович (довідка №1 від 03.07.2023), ТОВ «Фільмекспро» (довідка від 13.09.2023), ТОВ «Сінема-Про» (довідка від 13.09.2023).

Окремі положення дисертаційного дослідження використано в освітньому процесі Державного торговельно-економічного університету (довідка №1575/22 від 12.09.2023).

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 15 наукових працях, серед яких 5 статей у фахових виданнях, в т.ч. 2 англомовні статті, 10 тез доповідей на міжнародних наукових конференціях та бізнес-форумах.

Загальна характеристика дисертаційної роботи

Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 230 сторінок, з них 174 сторінок – основний текст (7,47 друк. арк), 49 таблиць, 40 рисунків, 4 формули, 7 додатків, список використаних джерел із 158 найменувань, з них 14 – іноземною мовою.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання, показано зв'язок роботи з науковими дослідженнями кафедри, представлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, дані про апробацію, обсяг і структуру роботи.

Перший розділ (с. 25-90) присвячено аналізу основних понять, структури та механізмів оцінки економічного потенціалу підприємства. Визначено сутність та структуру економічного потенціалу підприємства, а також окреслено ключові аспекти його розвитку. Розглянуто різні компоненти процесу оцінки економічного потенціалу, проведено порівняльний аналіз основних методів оцінювання, та систематизовано показники оцінки для кожного елемента економічного потенціалу підприємства торгівлі.

У другому розділі (с. 91-138) зосереджено увагу на оцінці структури та динаміки показників, що характеризують різні елементи економічного потенціалу підприємств торгівлі в Україні. Основний акцент робиться на класифікації підприємств за їхнім розміром (великі, середні та малі), а також на класифікації факторів, які впливають на економічний потенціал. Розділ включає в себе результати дослідження, включаючи дані про показники діяльності для різних видів підприємств торговельної галузі України і результати опитування вибірки підприємств.

Третій розділ (с. 139-183) спрямований на розкриття суті і складових економічних компетентностей підприємств у процесі розвитку економічного потенціалу. В даному розділі надано методологічні основи для оцінки економічного потенціалу підприємства залежно від рівня розвитку його економічних компетентностей. Проведено групування результатів оцінки та визначено ситуації, коли підприємство може перейти на новий рівень розвитку. Розділ також включає в себе систематизацію основних індикаторів розвитку для різних аспектів економічного потенціалу та запропоновану систему для прогнозування загального рівня розвитку підприємства. Представлено методику оцінки економічного потенціалу, яка враховує вплив

ризиків на окремі складові економічного потенціалу, та запропоновано механізми нейтралізації ризиків.

У висновках сформульовані основні результати дослідження, що відповідають поставленим завданням.

Загалом, дисертаційне дослідження надає глибокий аналіз економічного потенціалу підприємств торгівлі, включаючи теоретичні, методичні та практичні аспекти. є завершеною науковою працею, що містить нові обґрунтовані наукові результати та відповідає встановленим вимогам.

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не виявлено порушень академічної доброчесності, дисертація не містить текстових запозичень інших авторів без посилання на відповідне джерело. Всі публікації та дисертація виконані із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження по змісту дисертації

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, варто зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи:

1. В першому розділі детально досліджено підходи до класифікації економічного потенціалу та описано різноманітні класифікаційні ознаки. Проте варто було систематизувати всю сукупність класифікаційних ознак та їх складових, що дало б загальне бачення наукових поглядів та сприяло б виявленню прогалин та невирішених ще наукових питань за даним напрямом дослідження. Також на с. 37 необхідно було б використовувати формулювання «класифікаційні ознаки економічного потенціалу», а не «класифікації економічного потенціалу».

2. У другому розділі проаналізовано показники діяльності підприємств торговельної галузі та представлено їх в динаміці за вісім років. На наш погляд, доцільно було б надати в роботі структурні зміни показників діяльності підприємств торгівлі України за досліджуваний період.

3. Також у другому розділі представлено середовище взаємодії факторів впливу та описано сутність факторів впливу за рівнем виникнення, надано характеристику окремих з них. Доцільно було б здійснити детальний аналіз та представити розширений перелік цих факторів на кожному рівні виникнення.

4. У третьому розділі наведено моделі оцінки економічного потенціалу підприємства, де для багатьох показників експертним шляхом обрані вагові

коефіцієнти. Варто було б детальніше обґрунтувати значимість кожного показника та його місце в представленій моделі.

5. Також у третьому розділі визначено ризики для складових економічного потенціалу підприємства, проте додатковим аспектом, який можна було б розглянути, є ризики, які впливають на економічний потенціал підприємства в цілому, включаючи аналіз впливу воєнних дій в Україні.

Слід підкреслити, що зазначені зауваження носять переважно рекомендаційний характер та не знижують наукову і практичну цінність представленої дисертаційної роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційне наукове дослідження Лой Анни Володимирівни за темою «Розвиток економічного потенціалу підприємства торгівлі» є завершеною науковою працею на актуальну тему, яка має наукову та практичну цінність.

Отримані наукові результати дослідження є обґрунтованими та доведеними до практичного впровадження. Досягнута мета дослідження та вирішено всі поставлені завдання.

Дисертаційна робота Лой Анни Володимирівни відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, а її автор, Лой Анна Володимирівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 – Економіка.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри економіки та бізнесу

Державного біотехнологічного університету

доктор економічних наук, професор

Вікторія ГРОСУЛ

Підпис *Вікторії Гросул*
ЗАСВІДЧУЮ
Керівник відділу діловодства ДБТУ
Ев. Олена Меліт